02/05/2019

Το κρυμμένο μυστικό του Ψυρρή

/ Ενορίες

Σε έναν μικρό δρόμο του Ψυρρή, ήσυχο και γαλήνιο τις περισσότερες ώρες της ημέρας, παρότι βγαίνει στην Ερμού, θα συναντήσετε μία από τις ωραιότερες εκκλησίες της Αθήνας. Είναι μια παλιά εκκλησία, από εκείνες που κληροδότησε στην πρωτεύουσα ο 19ος αιώνας, αλλά εκεί, στον Ναό της Γεννήσεως του Χριστού, με τα δύο καμπαναριά και τον φολιδωτό τρούλο, επιζεί η μνήμη παλαιότερων ναών, μικρότερων και ταπεινότερων, όπως είναι η συνήθης πρακτική στις στρώσεις της ναοδομίας στην Αθήνα.

Αν φθάσετε έως εκεί, θα σας εντυπωσιάσει, ενδεχομένως, η ίδια η αύρα του ναού, ο οποίος αναφύεται στον μικρό πεζόδρομο της οδού Χριστοκοπίδου με μια σεμνή μεγαλοπρέπεια. Αυτή την περίοδο, η εκκλησία είναι ζωσμένη με σκαλωσιές και αυτό είναι καλό νέο, γιατί ο ιστορικός ναός έχει λαβωθεί από τους σεισμούς του 1981 και του 1999 και χρήζει άμεσης αποκατάστασης. Ωστόσο λειτουργεί με την αγάπη του κόσμου στο πρόσωπο του πατέρα Θεοδόσιου.

Σπάνια συναντά κανείς έναν τόσο περιποιημένο περίβολο. Παρτέρια με λουλούδια εποχής, όλα πεντακάθαρα και φυτεμένα με αγάπη και καλαισθησία, πολύχρωμα

σπιτάκια για τα πουλιά κρεμασμένα στα δέντρα δείχνουν ότι εδώ υπάρχει κάτι ιδιαίτερο. Αν, μάλιστα, πάτε μέχρι το διπλανό καφενείο στη γωνία, θα προσέξετε τη μεγάλη τοιχογραφία με ναΐφ τεχνοτροπία, σαν λαϊκή ζωγραφιά, με θέματα από το άμεσο περιβάλλον: τον ναό, τα σπίτια του δρόμου και έναν τύπο του Ψυρρή στην άκρη.

Ζωγράφος, γεωπόνος, φιλόζωος

Δύσκολα βρίσκει κανείς ιερέα που να είναι και ζωγράφος, και γεωπόνος, και φιλόζωος. Το χαμόγελο και η φωτεινή προσωπικότητα του πατέρα Θεοδόσιου φέρνουν κόσμο και από άλλες συνοικίες και κρατούν ζωντανή την παράδοση αυτής της παλιάς εκκλησίας, γεμάτης κειμήλια και θαυμάσιες αγιογραφίες. Ο ναός ανήκει σε εκείνο το ιστορικό μεταίχμιο νεοκλασικισμού και νεοβυζαντισμού, αλλά εσωτερικά, με τις αναγεννησιακής τεχνοτροπίας αγιογραφίες παραπέμπει στην καρδιά του αθηναϊκού 19ου αιώνα. Η ιστορία πάει πολύ πίσω, καθώς ο ναός συνδέεται με την επιφανή οικογένεια Κοπίδη, από την οποία πήρε το όνομά της αρχικά η εκκλησία: ο ναός του Χριστοκοπίδη, δηλαδή ο Χριστός του Κοπίδη. Σήμερα, έχει μείνει η ονομασία του δρόμου και η αναμνηστική πλάκα δεξιά της εισόδου που αναφέρεται στην οικογένεια Κοπίδη (1682-1810), ως μεγάλους ευεργέτες.

Είμαστε σε βαθιά στρώματα της Αθήνας. Δίπλα στον ναό είναι η παλιά εβραϊκή συνοικία και ολόγυρα επιζούν σπέρματα και ξέφτια παλαιών στρωματογραφιών. Η περιοχή αυτή υπήρξε ζώσα από την αρχαιότητα έως την Τουρκοκρατία. Νιώθεις ότι η γη έχει ποτιστεί με τη βοή της αγοράς και του μεροκάματου. Υπάρχουν σκιές φθηνής ζωής, όπως και το φως της ευλάβειας. Όλα συνυπάρχουν. Απέναντι από την εκκλησία θα δείτε παλιά σπίτια και ίσως από το μπαλκόνι του σπιτιού στον αριθμό 5 οι ένοικοι να είχαν δει τον Όθωνα και την Αμαλία να μπαίνουν στον ναό, πριν πάρει τη μορφή που έχει σήμερα.

Η υγρασία της ιστορίας

Ο πατήρ Θεοδόσιος πασχίζει για να δει ο ναός καλύτερες μέρες. Δύσκολα θα βρείτε άλλη εκκλησία να είναι αφιερωμένη στη Γέννηση του Χριστού, διότι πολύ απλά, εκτός από τον παλαιό ναό στη Βηθλεέμ, στο σπήλαιο της Γεννήσεως, δεν υπάρχει άλλος. Αξίζει να περιηγηθείτε στο εσωτερικό. Το όνομα του αρχιτέκτονα δεν είναι γνωστό, αλλά ίσως η έρευνα φέρει αποτέλεσμα. Σύμφωνα με στοιχεία της εκκλησίας, ο ναός οικοδομήθηκε γύρω στο 1860 με πελεκητή πέτρα από τον Πειραιά. Στα πρώτα χρόνια του Όθωνα, όταν υπήρχε ανάγκη για δημόσια κτίρια, ο παλαιός ναός μετατράπηκε με τη συμβολή του χριστιανού Χάνσεν σε Άρειο Πάγο (όπως και η Αγία Ελεούσα είχε γίνει Κακουργιοδικείο). Κειμήλια που είχε προσφέρει η Αμαλία αγνοούνται, αλλά σώζονται μερικά, όπως τα ασημένια στέφανα του Όθωνα και ο ξυλόγλυπτος θρόνος της βασίλισσας Όλγας. Νιώθει κανείς την υγρασία της Ιστορίας.

Ξεχωριστής αξίας είναι η βυζαντινή ασημένια εικόνα του Αγίου Παντελεήμονα, και από τις αγιογραφίες θα δείτε και μία που είχε αφιερώσει ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, που ήταν τακτικός επισκέπτης, καθώς άλλαζε συχνά σπίτια στου Ψυρρή, όπου πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Στον δυτικό τοίχο του ναού είχε αφιερώσει την εικόνα των προφητών Ηλία του Θεσβίτη και Ελισσαίου. Ιδιαίτερης σπανιότητας είναι και η αγιογραφία με τον Χριστό Ελκόμενο επί Σταυρού. Η μεγαλοπρέπεια και η κατάνυξη τυλίγουν τον ναό με ιδιαίτερο φως. Δύσκολα θα φανταζόταν κανείς ότι σε ένα δρομάκι του Ψυρρή θα συναντούσε τέτοια ομορφιά και ιστορική παράδοση.

Πηγή: www.kathimerini.gr